

EUROPESE CENTRALE BANK
BANKENTOEZICHT

Gids inzake de beoordeling van aanvragen voor een vergunning als fintechkredietinstelling

BANKENTOEZICHT

September 2017

BANKTILSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	4
1.1 Achtergrond van de Gids	4
1.2 Wat is een fintechbank?	4
1.3 Beoordeling van vergunningaanvragen betreffende fintechbanken	5
2 Geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan	7
Kader 1 De beoordeling van de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan	7
3 Geschiktheid van aandeelhouders	8
Kader 2 De beoordeling van de geschiktheid van de aandeelhouders	9
4 Organisatiestructuur	10
4.1 Goedkeuring van kredietrisico en governance	10
Kader 3 De beoordeling van de kredietscorebepaling ('credit scoring') en de governance	10
4.2 Risico's op het gebied van IT	12
Kader 4 De beoordeling van risico's op het gebied van IT	13
4.3 Uitbesteding, met inbegrip van clouddiensten	13
Kader 5 De beoordeling van de uitbesteding van activiteiten	13
4.4 Gegevensbeheer ('data governance')	14
Kader 6 De beoordeling van het gegevensbeheer	15
5 Programma van werkzaamheden	16
Kader 7 De beoordeling van het programma van werkzaamheden	16
6 Kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit	18
6.1 Aanvangskapitaal	18
6.2 Liquiditeit	18

Voorwoord

Als gevolg van de technologische innovatie in de bankensector bedreeft een groeiend aantal entiteiten met een fintechbusinessmodel de financiële markt. Dit stemt overeen met het toenemende aantal door de Europese Centrale Bank (ECB) ontvangen aanvragen voor een vergunning als kredietinstelling afkomstig van dergelijke entiteiten. Deze vergunningaanvragen betreffende "fintechbanken" worden in deze Gids behandeld en hebben betrekking op kredietinstellingen zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, van de Verordening kapitaalvereisten (Capital Requirements Regulation, CRR).¹

"Fintech" is een verzamelterm die een grote verscheidenheid aan businessmodellen omvat. In lijn met de verantwoordelijkheden van de ECB heeft deze Gids uitsluitend betrekking op de bancaire businessmodellen waarbij de productie en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie zijn gebaseerd. De ECB beoogt innovatieve marktpartijen ruimte te laten een positieve bijdrage te leveren aan de financiële sector. Bij de verwezenlijking hiervan streeft de ECB conform haar mandaat tot handhaving van de veiligheid en soliditeit van de Europese bankensector ernaar voor nieuwe banken toereikende prudentiële normen toe te passen.

Het beleid van de ECB betreffende de verlening van een vergunning als bank binnen het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (Single Supervisory Mechanism, SSM), zoals dat is vastgelegd in de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen, geldt tevens als de vergunningverlening een fintechbank betreft. De ECB heeft als taak ervoor te zorgen dat fintechbanken over de vereiste vergunning beschikken en risicobeheersingskaders hebben ingevoerd waarmee deze banken de uit hun werkerrein voortvloeiende risico's kunnen voorzien, begrijpen en aanpakken. Evenzo geldt dat fintechbanken met het oog op een gelijk speelveld aan dezelfde normen moeten voldoen als andere banken.

Het doel van deze Gids is verbetering van de transparantie voor mogelijke aanvragers van een vergunning en vergroting van hun inzicht in de procedure en criteria die de ECB bij de beoordeling van vergunningaanvragen toepast. Met deze transparantie wordt ook bijgedragen aan het vergemakkelijken van het aanvraagproces. In dit verband is de Gids technologie-neutraal, dat wil zeggen dat het niet bedoeld is om de markttoetreding door fintechbanken te stimuleren of te ontmoedigen ten opzichte van banken met een ander type businessmodel.

¹ Verordening (EU) nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 1).

1 Inleiding

1.1 Achtergrond van de Gids

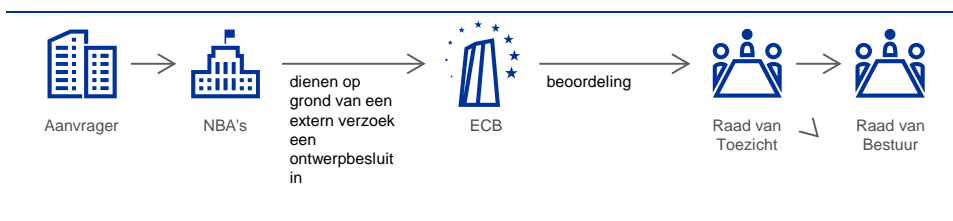
Het SSM bestaat uit de ECB en de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's) van de deelnemende landen. De ECB ziet toe op het Europees banktoezicht door:

- voor een gemeenschappelijke aanpak van het dagelijks toezicht te zorgen;
- geharmoniseerde toezichtsacties te ondernemen en corrigerende maatregelen te treffen;
- de consistente toepassing van de regelgeving en het toezichtsbeleid te waarborgen.

De ECB is bevoegd bankvergunningen te verstrekken voor alle banken die in het eurogebied willen opereren, met inbegrip van fintechbanken.

Binnen het SSM beoordelen de ECB en de NBA's gezamenlijk de verlening en uitbreiding van bankvergunningen. Voor alle aanvragen geldt als toegangspunt de NBA van het land waarin de bank zich wil vestigen. De ECB en de NBA's werken gedurende de gehele beoordelingsprocedure nauw samen, waarbij de ECB het definitieve besluit vaststelt.²

Figuur 1
De vergunningsprocedure

1.2 Wat is een fintechbank?

Om fintechbanken te definiëren is het nuttig eerst inzicht te krijgen in het begrip fintech zelf. De Raad voor Financiële Stabiliteit (Financial Stability Board, FSB) definieert fintech als “technologische innovatie in financiële diensten die zou kunnen leiden tot nieuwe businessmodellen, toepassingen, processen of producten met een daarmee verbonden belangrijke invloed op het verlenen van financiële diensten”.³

De ECB heeft een definitie van een fintechbank vastgesteld om te bepalen welke banken binnen de reikwijdte van deze Gids vallen. Deze omvat de juridische definitie

² Zie voor meer details hoofdstuk 6 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen op de website van het banktoezicht van de ECB.

³ Zie FSB, “Financial Stability Implications from FinTech”, blz. 7, juni 2017 (<http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>).

van een bank, als een kredietinstelling in de zin van de Verordening kapitaalvereisten (Capital Requirements Regulation, CRR)⁴ en houdt tevens rekening met de door de FSB gehanteerde definitie van een “fintechinstelling”.

ECB-definitie van een fintechbank:
Heeft “een businessmodel waarbij de productie en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie zijn gebaseerd”.

In het kader van deze Gids wordt een fintechbank gedefinieerd als een bank met “een businessmodel waarbij de productie en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie zijn gebaseerd”. Gelet op de verscheidenheid aan instellingen en technologieën in de verschillende landen die aan het SSM deelnemen, dekt deze ruime definitie de verschillende activiteiten van kredietinstellingen in de verschillende rechtsgebieden af. De definitie omvat:

- bestaande banken die zich ontwikkelen en technologische innovatie integreren door zelf fintechoplossingen te ontwikkelen, fintechbedrijven te verwerven of strategische partnerships met deze bedrijven aan te gaan (via “white labelling”, outsourcing, etc.);
- fintechbanken die de markt als nieuwe partij betreden en technologische innovatie toepassen om te concurreren met gevestigde banken in de gehele waardeketen, evenals bestaande leveranciers van financiële diensten (bv. betalingsinstellingen, beleggingsondernemingen, instellingen voor elektronisch geld, etc.) die bancaire activiteiten aan hun activiteiten toevoegen en derhalve kunnen worden beschouwd als nieuwe marktdeelnemers die een bankvergunning nodig hebben.

1.3 Beoordeling van vergunningaanvragen betreffende fintechbanken

Deze Gids beoogt een consistente benadering te introduceren voor het beoordelen van vergunningaanvragen voor nieuwe fintechbanken en voor het opzetten van gespecialiseerde dochterondernemingen van bestaande kredietinstellingen (zowel belangrijke instellingen als minder belangrijke instellingen⁵), die een fintechbusinessmodel toepassen. Dit is in overeenstemming met de doelstelling te waarborgen dat voor fintechbanken bij de vergunningverlening dezelfde normen worden gehanteerd als voor andere typen kredietinstellingen.

De Raad van Toezicht van de ECB heeft de Gids in juni 2017 goedgekeurd

De Gids weerspiegelt het beleid waarover de Raad van Toezicht eind juni 2017 overeenstemming bereikte en heeft betrekking op de overwegingen van de toezichthouder die in het bijzonder een rol spelen als de vergunningaanvraag een fintechbank betreft. Dit beleid is echter niet uitsluitend van toepassing op

⁴ Artikel 4, lid 1, van Verordening (EU) nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen definieert een kredietinstelling als “een onderneming waarvan de werkzaamheden bestaan in het bij het publiek aantrekken van deposito's of van andere terugbetaalbare gelden en het verlenen van kredieten voor eigen rekening”.

⁵ Voor informatie over de aanmerking van instellingen als belangrijk of minder belangrijk: zie artikel 6, lid 4, van Verordening van de Raad (EU) nr. 1024/2013 waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen.

fintechbanken en kan net zo relevant zijn voor de beoordeling van banken met een traditioneler businessmodel. Bovendien werd dit beleid vastgesteld onverminderd de in nationale en EU-wetgeving opgenomen vereisten, en de technische normen van de Europese Bankautoriteit (EBA). Het beleid zal worden getoetst in het licht van de verdergaande ontwikkeling van de werkwijzen binnen het SSM-toezicht betreffende vergunningen en van internationale en Europese ontwikkelingen in de regelgeving of nieuwe gezaghebbende interpretaties van de Richtlijn kapitaalvereisten (Capital Requirements Directive, CRD IV)⁶ door bijvoorbeeld het Hof van Justitie van de Europese Unie. Deze Gids dient te worden gelezen in samenhang met de algemene ECB-gidsen inzake de beoordeling van vergunningaanvragen en deskundigheids- en betrouwbaarheidsbeoordelingen.⁷

In dit verband hebben de algemene criteria die in de vergunningverleningsprocedure worden getoetst betrekking op de volgende vier gebieden (niet limitatief):

1. governance (geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan en de geschiktheid van aandeelhouders);
2. interne organisatie (kaders voor risicobeheer, compliance en audit);
3. programma van werkzaamheden;⁸ en
4. kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit.

⁶ Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

⁷ Zie de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen en de Gids voor beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid op de website van het banktoezicht van de ECB.

⁸ De beoordelingscriteria voor het programma van werkzaamheden en het kapitaal zullen onderdeel zijn van een volgende openbare raadpleging betreffende de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen. Deze Gids gaat in op de overwegingen die relevant zijn voor fintechbanken in het kader van de vier beoordelingscriteria die in lijn zijn met de criteria van het algemeen juridisch kader en de aanstaande updates van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

2 Geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan

Wat de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan betreft, dienen fintechbanken aan exact dezelfde algemene criteria te voldoen als elke andere bank. De leden van het leidinggevend orgaan moeten derhalve beschikken over voldoende kennis, vaardigheden en ervaring om hun taken te vervullen. Dat houdt onder meer in voldoende kennis, vaardigheden en praktische en theoretische ervaring op het gebied van het bankwezen en/of financiële diensten.⁹

Aangezien fintechbanken een door technologie bepaald businessmodel hebben, is het voor de taakvervulling door de leden van het leidinggevend orgaan van belang dat ze beschikken over technische kennis, vaardigheden en ervaring, die net zo noodzakelijk zijn als voldoende bancaire kennis, vaardigheden en ervaring.

Kader 1

De beoordeling van de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan

De ECB en de NBA's beoordelen de beroepservaring, kwalificaties en vaardigheden van de personen die leiding geven aan de bedrijfsactiviteiten van fintechbanken.

- **IT-competenties van de leden van het leidinggevend orgaan**

Gelet op de specifieke aard van een fintechbank en het belang van technologie voor de bedrijfsactiviteiten van fintechbanken dienen de leden van het leidinggevend orgaan, in zowel zijn bestuursfunctie (uitvoerende bestuurders) als in zijn toezichthoudende functie (niet-uitvoerende bestuurders/commissarissen), van zo'n bank te beschikken over relevante technische kennis en praktische ervaring die hen in staat stellen de risico's van het businessmodel te doorgronden en hun functie te vervullen. Gelet op de nadruk op technologie dienen fintechbanken te overwegen een Chief Information Technology Officer als uitvoerend bestuurder te benoemen.

- **Deskundigheid en betrouwbaarheid van de leden van het leidinggevend orgaan**¹⁰

De kennis en ervaring op het gebied van bankieren en/of financiële diensten van de leden van het leidinggevend worden ook beoordeeld. Bij het bepalen van het vereiste kennis- en ervaringsniveau wordt onder meer rekening gehouden met de complexiteit van het businessmodel.

⁹ Zie paragraaf 5.3 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

¹⁰ Zie de Gids voor beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid op de website van het banktoezicht van de ECB.

3 Geschiktheid van aandeelhouders

In het kader van een vergunningverleningsprocedure wijken de beoordelingscriteria voor aandeelhouders niet af van de criteria die worden gebruikt om een verwerper van een gekwalificeerde deelneming in een bestaande kredietinstelling te beoordelen.¹¹ Bij fintechbanken kan de aandeelhoudersstructuur bestaan uit de oprichters en verschillende verstrekkers van durfkapitaal. In sommige gevallen kan een “business incubator”¹² de belangrijkste aandeelhouder van een fintechbank zijn. In verband met de behoefte aan groeifinanciering zijn de investeerders in de fase waarin de vergunningverleningsprocedure zich afspeelt, vaak verstrekkers van “zaaikapitaal”¹³. Hun aandelenbelang kan in een latere fase verwateren wanneer er meer investeerders bij komen. Dergelijke toekomstige investeerders zijn normaliter niet bekend wanneer de vergunningverlening plaatsvindt. In sommige gevallen kan het echter tijdens de vergunningverleningsprocedure al duidelijk zijn dat de bestaande aandeelhouders hun aandelenbelang in de instelling op lange termijn niet zullen vasthouden.

Bovendien hebben opstartende fintechbanken vaak niet veel mogelijkheden om (via een beursgang) op de openbare kapitaalmarkt financiering aan te trekken. Het leidinggevend orgaan zal zich derhalve richten op het vinden van financieringsbronnen.

Aandeelhouders dienen te beschikken over management- en technische vaardigheden op het gebied van financiële activiteiten, met inbegrip van financiële dienstverlening.

Daarnaast dient de financiële soliditeit van de aandeelhouders voldoende te zijn om gedurende een initiële periode (van doorgaans drie jaar) een gezonde en prudente bedrijfsvoering van de fintechbank te waarborgen.

¹¹ Zie paragraaf 5.4 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

¹² Het begrip “business incubation” heeft betrekking op een combinatie van bedrijfsontwikkelingsprocessen, infrastructuur en mensen om nieuwe en kleine bedrijven te stimuleren. Hierbij wordt deze bedrijven hulp geboden om tijdens de eerste fasen van hun ontwikkeling – waarin ze waarschijnlijk kwetsbaar zijn en moeilijkheden kunnen ondervinden – te overleven en te groeien.

¹³ Zaaikapitaal is het aanvangskapitaal dat bij het starten van een bedrijf wordt gebruikt om de bedrijfskosten te dekken en verstrekkers van durfkapitaal aan te trekken. Het is vaak afkomstig uit het persoonlijk vermogen van de oprichters.

Kader 2

De beoordeling van de geschiktheid van de aandeelhouders

- **Reputatie van de aandeelhouders**

Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel beoordelen de ECB en de NBA's de reputatie van de aandeelhouders¹⁴ (zowel wat de integriteit als vakbekwaamheid betreft). Hierbij wordt rekening gehouden met de mate van invloed die iedere aandeelhouder over de fintechbank wil gaan uitoefenen. De aanwezigheid van goede corporategovernancestructuren (bv. onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders) maakt ook onderdeel uit van deze beoordeling. Als een aandeelhouder een trackrecord op het gebied van investeringen en portefeuillebeheer kan aantonen, dan wordt met deze opgedane ervaring rekening gehouden.

- **Financiële soliditeit van een aandeelhouder**

De ECB en de NBA's beoordelen de financiële soliditeit van de aandeelhouders in het licht van de financieringsbehoeften van de fintechbank. Als onderdeel van de vergunningverleningsprocedure dienen de aandeelhouders verklaringen af te leggen over hun plannen om de fintechbank te ondersteunen boven het vereiste aanvangskapitaal dat in het kader van de vergunningverlening wordt beoordeeld. Hun bereidheid en vermogen om dit te doen kan gebaseerd zijn op bestaande financiële middelen of te verwachten inkomsten uit zakelijke activiteiten, evenals op contacten die hen in staat zouden stellen aanvullende financieringsbronnen aan te boren. Indien in het businessplan van de fintechbank wordt uitgegaan van groeicijfers die alleen kunnen worden gerealiseerd via aanvullende financiering die de toezeggingen en middelen van de huidige aandeelhouders te boven gaat, dient het businessplan een beschrijving te bevatten van de wijze waarop deze aanvullende middelen aangetrokken gaan worden.

¹⁴ Dit geldt voor de aandeelhouders die een belang van meer dan 10% van het kapitaal en de stemrechten houden of, als er meerdere kleinere aandeelhouders zijn, zonder gekwalificeerde deelnemingen, voor de 20 grootste aandeelhouders. Zie artikel 14, lid 1, van de Richtlijn kapitaalvereisten – Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

4 Organisatiestructuur

4.1 Goedkeuring van kredietrisico en governance

Fintechbanken die in ontwikkelde markten opereren, gebruiken vaak een standaardbenadering om de aflossingscapaciteit van klanten te controleren, waarbij doorgaans drie factoren worden beoordeeld, te weten:

- identiteit – ter voorkoming van fraude;
- aflossingscapaciteit – gebaseerd op het inkomen en de actuele schuldlast;
- aflossingsbereidheid – gewoonlijk gebaseerd op het kredietverleden.

Een deel van deze informatie, in het bijzonder het kredietverleden van een klant, is doorgaans niet beschikbaar tijdens de initiële fasen van het bedrijf om een intern model voor kredietscores ('credit scoring') te kunnen bouwen. Fintechbanken zullen derhalve doorgaans gebruikmaken van uitbestede kredietscorediensten en/of alternatieve gegevensbronnen en alternatieve kredietscoremethodologieën.

Aanvragers dienen een duidelijk ingericht proces te hebben voor kredietgoedkeuring, evenals voor het wijzigen, verlengen en herfinancieren van bestaande kredieten en voor het aantonen welk type gegevens in het kredietverleningsproces wordt gebruikt en hoe de gegevenskwaliteit is geborgd. Deze processen dienen goed gedocumenteerd te zijn en periodiek beoordeeld te worden. Dit geldt ook voor de toelatingsbeoordeling, waardering en uitwinbaarheid van onderpand, evenals voor de classificatie van niet-renderende leningen en het beheer daarvan.

Fintechbanken zijn doorgaans internationaler georiënteerd dan traditionele banken en het is derhalve waarschijnlijk dat een belangrijk deel van hun bedrijfsactiviteiten wordt ontplooid buiten het land waar de vergunningaanvraag werd ingediend. Dit kan ook betekenen dat er behoefte is aan landspecifieke kredietscoreprocessen.

Kader 3

De beoordeling van de kredietscorebepaling ('credit scoring') en de governance

Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag betreffende een fintechbank houden de ECB en de NBA's rekening met de onderstaande aspecten van het kredietverleningsproces, de interne governance en de methodologieën en gegevens voor het bepalen van kredietscores.

- **Governancestructuur en het besluitvormingsproces voor kredietverlening**
 - (a) Nadat de bankvergunning verleend is, kunnen de ECB en de NBA's overwegen een aanvullende beoordeling uit te voeren. Het kan noodzakelijk zijn bepaalde aspecten zoals het kredietverleningsproces van de bank opnieuw te beoordelen voordat deze kredieten begint te verstrekken.

- (b) De ECB en de NBA's beoordelen het interne kredietbeoordelingsproces van de aanvrager; als onderdeel van dit proces moeten er minimumvereisten vastliggen voor de bij de analyses te gebruiken informatie. Bij de beoordeling kijkt de toezichthouder naar de wijze waarop de aanvrager de opgegeven inkomsten van klanten controleert, en welke systemen (bv. kredietinformatiebureaus) en gegevens (bv. gegevens over het kredietverleden en het nettoschuldniveau van klanten op basis van gegevens over een individuele klant of een referentiegroep) de aanvrager gebruikt om de kredietscores te bepalen.
- (c) De ECB en de NBA's beoordelen hoe deze informatie wordt gebruikt als grondslag voor de ratings die aan door de fintechbank verstrekte kredieten worden toegekend. Aangezien de juistheid en toereikendheid van dergelijke informatie cruciaal is voor de bank, dient het leidinggevend orgaan van de bank in staat te zijn tot het juiste oordeel te komen over de toereikendheid van het gehele kredietverleningsproces – van het begin tot het eind – van de fintechbank.

- **Kredietscorebepaling ('credit scoring')**

- (a) De ECB en de NBA's beoordelen de haalbaarheid van het kredietscoremodel van de aanvrager. Dit model kan bestaan uit een reeks van benaderingen, van het zelf ontwikkelen van een kredietscoremodel tot het valideren van kredietscores die van externe leveranciers zijn verkregen. Daarnaast evalueren ze hoe het kredietscoremodel en het totale risicobeheer worden afgestemd op de groei van de transactievolumes.
- (b) De ECB en de NBA's beoordelen de documentatie van het kredietscoremodel en hoe goed dit binnen de hele bank wordt begrepen, met inbegrip van de managers en medewerkers die zich bezighouden met het goedkeuren van kredieten en het beoordelen van kredietaanvragers met lage kredietscores.
- (c) Indien een fintechbank in verschillende landen actief wil zijn, kan het noodzakelijk zijn over landspecifieke kredietscoreprocessen te beschikken in verband met verschillen wat betreft de beschikbaarheid van gegevens – zo zouden de belastingregels en -aangiften per land kunnen verschillen. Met deze bijzonderheden zal rekening moeten worden gehouden om ervoor te zorgen dat het kredietscoremodel goed werkt; en ze worden meegenomen in de beoordeling door de toezichthouder.
- (d) De ECB en de NBA's beoordelen de toereikendheid van de plannen die de fintechaanvrager heeft om te zorgen voor voldoende mensen en middelen, waaronder het aantal medewerkers die bij de ontwikkeling en het onderhoud van interne kredietscoremodellen zijn betrokken. Deze beoordeling vindt plaats met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel en op basis van een op risico gebaseerde aanpak.

- **Alternatieve kredietscoremethoden en gegevensbronnen**¹⁵

¹⁵ Deze methoden steunen op de onderliggende analytische gegevensmodellen en alternatieve gegevensbronnen, zoals betalingen van medische rekeningen en socialemediaprofielen, en wijken daardoor af van standaardkredietscoremodellen waarbij alleen kredietverleden en schuldniveau als inputs worden gebruikt.

- (a) Voor zover alternatieve gegevensbronnen en kredietscoremethodologieën gebruikt worden, beoordelen de ECB en de NBA's of het risicobeheer en de noodzakelijke kapitaalwaarborgen hierop zijn afgestemd.
 - (b) Indien een fintechbank gebruikmaakt van door een externe leverancier aangeleverde kredietscores (uitbesteding van de kredietscorebepaling) en de leverancier alternatieve gegevensbronnen gebruikt om scorekaarten op te bouwen, dan beoordelen de ECB en de NBA's de toereikendheid van de risicobeheersingsmaatregelen van de fintechbank. Hierbij wordt onder meer gekeken of de uitbestedingsrisico's voldoende worden beheerd, en of het proces voor het bepalen van de kredietscores en de daarbij gebruikte gegevensbronnen goed zijn gedocumenteerd en binnen de gehele bank worden begrepen. Bovendien wordt in de beoordeling aandacht besteed aan het vermogen van de aanvrager om eventuele contractuele rechten uit te oefenen op grond waarvan de fintechbank en de toezichthouders de uitbestede activiteiten op het terrein van de kredietscorebepaling mogen auditen.
-

4.2 Risico's op het gebied van IT

Een fintechbank heeft een businessmodel dat in de kern om technologie draait, en de bank kan technologie reeds vroeg in haar ontwikkeling inzetten. Aanvragers dienen ervoor te zorgen dat ze als belangrijk onderdeel van hun businessmodel specifieke beheersingsmaatregelen hebben getroffen voor de met IT samenhangende risico's. Twee van de meest voorkomende en belangrijkste IT-risicogebieden¹⁶, zoals die binnen het SSM worden onderkend, zijn cyberrisico's, zoals mogelijke cybercrime, en de toegenomen afhankelijkheid van uitbesteding, waaronder 'cloud computing'.

De toegenomen kwetsbaarheid voor cyberaanvallen vloeit voort uit de betrokkenheid van allerlei partijen. Fintechbanken zijn geneigd in relatief hoge mate uitbesteding toe te passen, waarbij gegevens worden gedeeld met een relatief breed scala aan partijen. Hierdoor zijn fintechbanken kwetsbaarder voor cyberaanvallen. Als gevolg van deze cyberaanvallen kan de dienstverlening verstoord raken, kunnen klantgegevens verloren gaan en kunnen frauduleuze financiële transacties en systeemuitval optreden.

¹⁶ Volgens de EBA-definitie van ICT-risico (ICT = informatie- en communicatietechnologie) is dit het risico dat de werking en beschikbaarheid van ICT-systemen en gegevens ongunstig kunnen worden beïnvloed, en de diensten van de instelling mogelijk niet tijdig kunnen worden hersteld, als gevolg van een falend onderdeel van de ICT-hardware of software en tekortkomingen in het ICT-systeembeheer.

Kader 4

De beoordeling van risico's op het gebied van IT

- **Waarborgen tegen cyberaanvallen**

De ECB en de NBA's beoordelen de door de fintechbank te treffen waarborgen om de invloed van cyberrisico's te minimaliseren; deze waarborgen zouden kunnen bestaan uit onder meer:

- (a) Op grond van het risicoprofiel van de bank kunnen toezichthouders het noodzakelijk achten na de vergunningverlening een aanvullende beoordeling uit te voeren. Zo kan er direct na de vergunningverlening een onderzoek ter plaatse worden gepland om te beoordelen of de IT-infrastructuur overeenkomt met in de aanvraag beschreven IT-infrastructuur. De noodzaak voor een dergelijk onderzoek ter plaatse wordt op individuele basis bepaald.
 - (b) Gespecialiseerde medewerkers en een intern risicobeheerkader, die het leidinggevend orgaan in staat stellen een strategie en procedures te ontwikkelen om cyberincidenten te monitoren, snel op te sporen en op te lossen.
 - (c) Regelingen om de continuïteit en duurzaamheid van het bedrijf te waarborgen, met inbegrip van de wijze waarop klanten gecompenseerd zouden kunnen worden als ze slachtoffer van een cyberaanval zijn (bv. bij schending van gegevensbescherming).
 - (d) Details over de waarborgen die zullen worden getroffen teneinde een hoog beschikbaarheidsniveau van het IT-systeem en -netwerk te garanderen.
-

4.3 Uitbesteding, met inbegrip van clouddiensten

Fintechbanken zijn meer geneigd activiteiten uit te besteden en clouddiensten te gebruiken.¹⁷ Aanvragers dienen contractueel te regelen dat zij en de toezichthouders gerechtigd zijn om uitbestede activiteiten te auditen. Ze dienen tevens te beoordelen in hoeverre ze afhankelijk zijn van leveranciers, in het bijzonder hun kwetsbaarheid als gevolg van contractuele lock-in-bepalingen die een risico voor de bedrijfscontinuïteit kunnen vormen.

Kader 5

De beoordeling van de uitbesteding van activiteiten

- **Uitbesteding**

Wanneer een fintechbank die een vergunning aanvraagt een uitbestedingsovereenkomst is aangegaan, dan beoordelen de ECB en de NBA's of:

¹⁷ De term 'cloud computing' heeft betrekking op diensten die het mogelijk maken toegang te krijgen tot een verzameling van IT-middelen, waaronder netwerken, servers en andere infrastructuur, opslag en applicaties.

- (a) de aanvrager de dienstverlener aan een passende due diligencecontrole heeft onderworpen teneinde de met de uitbestedingsafspraken samenhangende risico's te beoordelen; deze controle kan tevens door een onafhankelijke derde partij worden uitgevoerd;
- (b) de aanvrager voldoende aandacht heeft besteed aan factoren zoals de financiële situatie van de dienstverlener, diens positie in de markt, de kwaliteit van en het verloop onder het management en de medewerkers, en het vermogen van de aanvrager om de bedrijfscontinuïteit te beheren en juist en tijdig verslag te doen aan het management.

- **Uitbesteding van clouddiensten**

De beoordeling door de toezichthouder van de uitbesteding van clouddiensten houdt onder meer in dat wordt gekeken of een aanvrager bij de selectie van een leverancier van clouddiensten voldoende aandacht heeft besteed aan de onderstaande aspecten.

- (a) Uitvoering van een uitgebreide beoordeling van de aard, omvang en complexiteit van de contractuele afspraken en de technisch opzet ten aanzien van de clouddiensten. Deze beoordeling dient een beoordeling van de taken en verantwoordelijkheden van de leverancier van de clouddiensten te omvatten, met inbegrip van de verplichting van de leverancier om samen te werken en beheersingsmaatregelen te treffen. Tevens dient beoordeeld te worden of de leverancier over voldoende deskundigheid en middelen beschikt om het cloud-computing-risico te mitigeren.
 - (b) De mate waarin de bank afhankelijk is van leveranciers van clouddiensten en in staat is de afhankelijkheid van één leverancier van clouddiensten te minimaliseren, ten opzichte van de mogelijke kosten die gepaard gaan met het gebruik van meerdere leveranciers van clouddiensten.
 - (c) De naleving door de leverancier van de clouddiensten van de vereisten uit hoofde van wet- en regelgeving.
 - (d) De maatregelen die de leverancier van de clouddiensten zal treffen om de aanvrager te blijven ondersteunen wanneer er een storing optreedt in de systemen van de leverancier. Bovendien dient de aanvrager de met de cloud-computingovereenkomst samenhangende risico's te beoordelen. Dit dient informatie op te leveren over de totale blootstelling aan het risico van gebruikmaking van een externe leverancier van clouddiensten en wat het voor de aanvrager betekent als er storingen of onvolkomenheden optreden, of als de leverancier van clouddiensten in gebreke blijft bij het leveren van de diensten.
 - (e) De mate van bescherming van persoons- en vertrouwelijke gegevens die in de 'service level agreement' is vastgelegd.
-

4.4 Gegevensbeheer ('data governance')

Een risico met betrekking tot gegevens kan zich voordoen wanneer er sprake is van ongeautoriseerde wijziging of het verlies van gevoelige gegevens of de verstoring van diensten. Een sterk beheer van de informatiebeveiliging stelt aanvragers beter in

staat het cyberrisico te beheren, waardoor ze beter tegen dit risico bestand zijn. Fintechbanken die een vergunning aanvragen, dienen ervoor te zorgen dat de informatie beschermd is, zodat deze niet in handen komt van ongeautoriseerde gebruikers (vertrouwelijkheid van gegevens), ongeautoriseerd kan worden gewijzigd (integriteit van gegevens) en dat deze wanneer nodig toegankelijk is (beschikbaarheid van gegevens).

Kader 6

De beoordeling van het gegevensbeheer

- **Gegevensbeheer en -beveiliging**

Bij de beoordeling van het kader dat de aanvrager heeft ingesteld voor gegevensbeheer en -beveiliging kijken de ECB en de NBA's of de aanvrager voldoende aandacht heeft besteed aan de onderstaande aspecten.

- (a) De toereikendheid van de beheersstructuur en het organisatorisch kader; deze dienen het mogelijk te maken de IT-risico's grondig te beheren met de nadruk op operationele risico's (waaronder de vertrouwelijkheid, beveiliging en integriteit van gegevens).
 - (b) De hoogwaardige informatiebeveiligingstechnieken die moeten worden overwogen en of deze zijn afgestemd op de bedrijfsrisico's. Voorbeelden van dergelijke technieken zijn microsegmentatie van IT-systemen, gebruik van het principe "verdediging in de diepte" bij het ontwerp van IT-diensten, het beheer van toegangsrechten op het niveau van systemen en gegevens, strikte authenticatie van gebruikers en klanten, en encryptie van kanalen en gegevens bij gevoelige informatie.
-

5 Programma van werkzaamheden

Aangezien fintechbanken relatief nieuwe technologieën gebruiken en de markt recent betreden hebben, zijn historische gegevens, benchmarks en ervaring slechts beperkt beschikbaar voor deze typen instellingen.

Er bestaat doorgaans grotere onzekerheid over de bedrijfsprognoses van fintechbanken en de hieruit voortvloeiende kapitaalvereisten. Vergelijken met traditionele banken is het vaak minder duidelijk hoe het bedrijf zich zal ontwikkelen, aangezien het moeilijker is om het aantal klanten, transactievolumes, etc. te ramen. Bovendien is het lastiger het toekomstige niveau van financiering te voorspellen. Bovendien kan de innovatieve aard van een fintechbank onbekende risico's voor het businessplan met zich meebrengen.

Fintechbanken die een vergunning aanvragen, worden aangemoedigd een exitplan op te stellen. Dit plan wordt alleen aan de toezichthouders verstrekt indien deze daar specifiek om vragen op basis van de bijzonderheden van het businessmodel.¹⁸ Het doel van het exitplan is vast te stellen hoe een fintechbank die een vergunning aanvraagt de eigen activiteiten op eigen initiatief kan staken, en wel op een ordelijke en solvabele wijze, zonder consumenten te treffen, het financieel stelsel te verstoren of interventie door de toezichthouder noodzakelijk te maken.

Kader 7

De beoordeling van het programma van werkzaamheden

- **Uit het businessmodel voortvloeiende uitvoeringsrisico's**

De ECB en de NBA's beoordelen of de aanvrager kan aantonen dat deze in staat is voldoende kapitaal in reserve te houden om eventuele opstartverliezen in de eerste drie operationele jaren te dekken evenals, voor zover van toepassing, de kosten die samenhangen met de mogelijke uitvoering van een exitplan (zie hierna – Exitplan). Het businessplan dient een exacte beschrijving te bevatten van de geraamde opstartverliezen in de eerste drie operationele jaren en dient financiële prognoses te geven voor de periode tot en met het break-evenpunt.

¹⁸ Het gebruik van een exitplan wordt voorzien in het vervolg op de openbare raadpleging betreffende de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen, waarin de beoordelingscriteria voor het programma van werkzaamheden en het kapitaal zullen worden opgenomen. Deze Gids gaat in op alle overwegingen die relevant zijn voor fintechbanken, in overeenstemming met de criteria van het algemeen juridisch kader en de aanstaande updates van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

- **Exitplan**

Bij de beoordeling van een exitplan¹⁹ kijken de ECB en de NBA's naar de onderstaande aspecten:

- (a) Of het eigen vermogen ('own funds') van de fintechkredietinstelling toereikend is ter dekking van de bedrijfskosten van de fintechbank voor een periode van drie jaar en, indien noodzakelijk, ter dekking van de kosten die gepaard gaan met het beëindigen van de bedrijfsactiviteiten en het sluiten van de bank zonder dat depositohouders daarbij schade lijden.
 - (b) Wanneer om het exitplan wordt gevraagd, of dit plan op het businessmodel gebaseerde triggers bevat die het exitplan in werking stellen. Kwantitatieve maatstaven (bv. kapitaal, liquiditeit en winstgevendheid) dienen mede te waarborgen dat er een duidelijk inzicht is wanneer een triggerniveau wordt bereikt, waarbij de desbetreffende NBA in kennis wordt gesteld.
 - (c) Of een vervolgininspectie door de ECB en de NBA's zal plaatsvinden één jaar nadat een bank een vergunning is verleend, teneinde vast te stellen of de bedrijfsactiviteiten conform het businessplan tot stand zijn gebracht (met inbegrip van een beoordeling van hoe dicht de instelling zich bevindt bij het in werking stellen van het exitplan).
-

¹⁹ Een exitplan is iets anders dan een herstelplan of een afwikkelingsplan. Een exitplan wordt door de bank zelf opgesteld en waarborgt dat de bedrijfsactiviteiten van een bank ordelijk worden beëindigd zonder dat daarbij verstoringen of verliezen voor depositohouders optreden. Daarentegen wordt een afwikkelingsplan – dat de afwikkeling van een bank betreft – door de afwikkelingsautoriteit opgesteld, en bevat een herstelplan de instrumenten die een bank kan gebruiken om van een crisis te herstellen.

6 Kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit

De toezichthouders beoordelen het kapitaal, de liquiditeit en solvabiliteit en houden hierbij onder meer rekening met de onderstaande aspecten.

6.1 Aanvangskapitaal

In de opstartfase loopt een fintechbank een groter risico dat er financiële verliezen optreden die gaandeweg het beschikbare eigen vermogen ('own funds') kunnen doen afnemen. De volgende scenario's zijn (niet-uitputtende) voorbeelden van gevallen waarin extra kapitaal, d.w.z. bovenop de minimumvereisten, noodzakelijk zou kunnen zijn:

- Een nieuwe fintechbank betreedt een ontwikkelde markt die door verschillende deelnemers en gerenommeerde merken wordt gekenmerkt. In het businessplan van een in de opstartfase verkerende fintechbank kan derhalve worden uitgegaan van een agressieve prijsstrategie om marktaandeel te verwerven, bijvoorbeeld door een hoge rente te bieden om deposito's aan te trekken. Dit zou aanvullend kapitaal vereisen om gelijke tred te houden met de geraamde groei van de hiermee samenhangende kredietvolumes.
- Naarmate een fintechbank meer te weten komt over de omgeving waarin deze actief is, kan een wijziging in het businessmodel om in te spelen op marktbehoeften meer voor de hand komen te liggen teneinde de winstgevendheid overeind te houden in wat vaak een nichesegment is. Bij de overgang op een herzien businessmodel kunnen de specifieke risico's waarmee de bank te maken heeft, aanzienlijk veranderen. Ter voorkoming van onverwachte verliezen moeten deze risico's op passende wijze worden gesignaleerd en gemonitord.

6.2 Liquiditeit

Een fintechbank kan in de opstartfase met verhoogde liquiditeitsrisico's te maken krijgen, zoals in de volgende voorbeelden:

- Onlinedeposithouders kunnen prijsgevoelig gedrag vertonen, wat betekent dat het relatief waarschijnlijk is dat ze hun tegoed bij de bank opnemen om het vervolgens naar een concurrent die een hogere rente betaalt, over te brengen. Er is een risico dat door een fintechback geaccepteerde onlinedeposito's

volatieler zijn en minder “sticky” dan traditionele bij banken aangehouden deposito's.²⁰

- Indien een fintechbank vooral van interbankfinanciering afhankelijk is, kan het ontbreken van winstgevendheid, in het bijzonder in de eerste fasen van het bestaan, van invloed zijn op de prijs van herfinanciering.

²⁰ De term "sticky" wil zeggen dat bankdeposito's in een stresssituatie zoals een bankcrisis of een andere externe economische gebeurtenis minder snel worden opgenomen.

Afkortingen

EBA	European Banking Authority (Europese Bankautoriteit)
ECB	Europese Centrale Bank
FSB	Financial Stability Board (Raad voor Financiële Stabiliteit)
NBA	Nationale bevoegde autoriteit
SSM	Single Supervisory Mechanism (Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme)

© Europese Centrale Bank, 2017

Postadres 60640 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon +49 69 1344 0
Website www.bankingsupervision.europa.eu

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.